

Funded by
the European Union

สรุปสาระสำคัญจากการดำเนินงานโครงการปีที่ 2 (พฤศจิกายน 2563- ตุลาคม 2564)

โครงการประชาสังคมร่วมแรงเพื่อเปลี่ยนแปลงเมือง (SUCCESS)

สนับสนุนโดยสหภาพยุโรป

สรุป สาระสำคัญจากการดำเนินงานโครงการประชาสังคมร่วมแรงเพื่อเปลี่ยนแปลงเมือง (SUCCESS) ปีที่ 2 (พฤศจิกายน 2563 – ตุลาคม 2564) ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานโครงการปีที่ 2 โดยความร่วมมือระหว่างสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (TEI) มูลนิธิชุมชนสงขลา (SCF) และ ศูนย์ประชาสังคมและการจัดการองค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (CSNM) ซึ่งมีพื้นที่ดำเนินงานใน 2 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ จากภาพรวมของการดำเนินงานโครงการ SUCCESS ตลอดปีที่ 2 ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) โครงการยังดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามแผนและตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยอาศัยการปรับเวลากิจกรรมให้เกิดความเหมาะสม

กิจกรรมหลักของโครงการ

- การศึกษาประเมินความเปราะบางของเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

สำหรับกิจกรรมหลักของการดำเนินงานในปีที่ 2 นี้คือ การประเมินความเปราะบางของเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยภาคประชาสังคมจะเป็นผู้ออกแบบและวางแผนการประเมินความเปราะบางเพื่อค้นหาประเด็นความเปราะบางที่สำคัญของชุมชน มุ่งเน้นให้เกิดความเข้าใจว่ากลุ่มคนที่แตกต่างกันมีความเปราะบางอย่างไร เพื่อค้นหาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความเป็นอยู่ที่ดีและทำให้การบริหารจัดการเมืองเกิดความเท่าเทียมและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น เช่น การเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและบริการต่างๆ รวมถึงได้รับประโยชน์จากนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาการประเมินความเปราะบางต้องอาศัยความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาส กลุ่มเปราะบาง กลุ่มคนชายขอบ และกลุ่มสตรี ซึ่งเน้นคนเป็นศูนย์กลาง (people-centred approaches) และประยุกต์ใช้เครื่องมือที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้และฝึกอบรมที่ทางโครงการจัดขึ้นในปี 1 ที่ผ่านมา

โดยทีมประเมินความเปราะบางมีทั้งหมด 12 ทีม ได้แก่ ภาคใต้ 6 ทีม (ทีมพะตง ทีมปาดังเบซาร์ ทีมควนลัง และทีมบ่อหย่าง จังหวัดสงขลา, ทีมโดนดด้วน จังหวัดพัทลุง และ ทีมละงู จังหวัดสตูล) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 6 ทีม (ทีมขอนแก่น ทีมบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น, ทีมสระใคร ทีมหนองคาย จังหวัดหนองคาย, ทีมหนองสำโรง ทีมสามพร้าว จังหวัดอุดรธานี) ทางโครงการได้วางแผนการดำเนินงานและพัฒนาแนวทางในการทำงานร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่ เพื่อศึกษา ปรับวิธีการ และใช้เครื่องมือสำหรับการประเมินความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้มีความเหมาะสมกับบริบทของภูมิภาค โดยสรุปรายละเอียดของทีมประเมิน 12 ทีม ดังนี้

ทีมและพื้นที่ศึกษา	ประเด็นหลักในการศึกษาการประเมินความเปราะบาง
เมืองบ่อหย่าง จ.สงขลา ทีมบ่อหย่างนำทีมโดย ผู้นำของศูนย์บ่อหย่างสงขลาพึ่งพาตนเอง และสมาชิกจากสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย จังหวัดสงขลา อสม. รวมถึงชุมชนต่างได้แก่ ชุมชนแหลมสนอ่อน ชุมชนพิเศษ	เนื่องจากเมืองบ่อหย่างมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบชายฝั่ง จึงเสี่ยงภัยและได้รับผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งทะเล อีกทั้งยังได้รับผลกระทบจากอุณหภูมิที่สูงขึ้นทั้งจากการภาคเกษตรและอุตสาหกรรมต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนในชุมชน โดยความร้อนของเมืองได้ส่งผลต่อชีวนามัยและการใช้ชีวิต การประเมินความเปราะบางของเมืองบ่อหย่างนี้จึงมุ่งเน้นการทำความเข้าใจ

Funded by
the European Union

ทีมและพื้นที่ศึกษา	ประเด็นหลักในการศึกษาการประเมินความเปราะบาง
ทหารเรือ ชุมชนหลังโรงพยาบาลจิตเวช ชุมชนพาณิชย์สำโรง กลุ่มกระปุกอ้วน เมืองบ่อयांगเป็นชุมชนเมืองขนาดใหญ่ และเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ส่วนใหญ่เป็นชุมชนแออัดคนจนเมืองที่อยู่ ในที่ดินของรัฐ	ใจความเปราะบางในระดับบุคคล ครีวเรือน และระดับชุมชน และความ แตกต่างของความเปราะบางของกลุ่มคนต่างๆ อาทิ กลุ่มคนพิการ กลุ่ม แรงงานนอกระบบ กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้ป่วยติดเตียง รวมถึงทำความเข้าใจผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิด ขึ้นกับเมือง
เมืองพะตง จ.สงขลา ทีมเมืองพะตง นำทีมโดยประธานสภา ชุมชน ต.พะตง กรรมการชุมชน รวมถึง ชมรมผู้สูงอายุบ้านหลุมุม เครือข่าย เกษตรอินทรีย์ และกลุ่มอสม. เมือง พะ ตง ต้อง เฝ ชี ญ กับ การ เปลี่ยนแปลงเมืองอย่างรวดเร็วเนื่องจากมี การย้ายถิ่นของประชากรมารับจ้างใน โรงงานอุตสาหกรรม สืบเนื่องจากการ เติบโตของเมืองหาดใหญ่ ส่งผลให้มีการ พัฒนาความเจริญและมีการขยายตัวทาง เศรษฐกิจสูง ส่งผลให้มีการเพิ่มขึ้นของ โรงงานอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว ปัจจุบัน มีถึง 14 โรงงานในพื้นที่ตำบลพะตง	จากการเพิ่มขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรมตามริมแม่น้ำสายหลัก เมืองพะตง ต้องเผชิญกับปัญหาทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ปัญหาการ บริหารจัดการน้ำ ทั้งประสบปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้งรวมถึงอุณหภูมิสูง มากขึ้นเนื่องจากเป็นเขตอุตสาหกรรมและมีแนวโน้มการพัฒนาที่เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับฝุ่นจากโรงงานขนาดใหญ่และการจราจรยังส่งผลกระทบต่อ คุณภาพชีวิตของผู้คน โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีภาวะเจ็บป่วยเรื้อรัง การประเมินความเปราะบางของเมืองพะตงจึงเน้นศึกษาความเปราะบาง ของชุมชนที่เกิดจากการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จาก ภาวะอุณหภูมิสูงขึ้น การขาดแคลนน้ำในหน้าแล้งและน้ำท่วมในหน้าฝน โดย มุ่งเน้นศึกษาความแตกต่างของความเปราะบางของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่ม เด็ก กลุ่มแม่เลี้ยงเดี่ยว กลุ่มคนยากจน กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง กลุ่มคน พิการ กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มค้าขาย พร้อมทั้งศึกษาผลกระทบของการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เป็นตัวเร่งให้ปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทางด้าน น้ำเพิ่มมากขึ้น
เมืองควนลัง จ.สงขลา ทีมเมืองควนลัง นำทีมโดยผู้นำองค์กร เครือข่ายเกษตรสุขภาพสงขลา และ สมาชิกจากเครือข่ายสวนผักคนเมือง กลุ่ม สตรีควนลัง พร้อมทั้งปรึกษาที่ให้การ สนับสนุนด้านวิชาการ เมืองควนลังอยู่ติดกับเทศบาลนคร หาดใหญ่ ทำให้มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว และขยายตัวสู่ความเป็นเมืองอย่างชัดเจน รวมถึงมีประชากรเพิ่มขึ้นจำนวนมาก	เมืองควนลังกลายเป็นพื้นที่สำคัญในการทำการเกษตรในเมืองและเป็น แหล่งอาหารที่สำคัญของเมืองหาดใหญ่ จากอดีตที่เคยมีนาอุปโภคบริโภคอย่าง เพียงพอ แต่หลังจากการก่อสร้างระบบชลประทานทำให้ชุมชนคลองต่ำ พฤษชาติและชุมชนทุ่งเขียวหวานซึ่งเป็นชุมชนที่ทำการเกษตรในเมืองมี แนวโน้มขาดแคลนน้ำเพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและการ ประกอบอาชีพเกษตร อีกทั้งการเจริญและการขยายตัวของเมืองยังคงเป็น ปัจจัยขับเคลื่อนที่ทำให้ความต้องการน้ำเพิ่มมากขึ้น การประเมินความเปราะบางของเมืองควนลังนั้นจึงมุ่งเน้นศึกษาผลกระทบ และประเมินความเปราะบางของบุคคล ครีวเรือน และชุมชนเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุติดบ้านติดเตียง กลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มบุคคลต่าง ด้าว รวมถึงศึกษาผลกระทบของสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลต่อการขาดแคลนน้ำ ใช้ในพื้นที่และเน้นประเมินความเปราะบางของเมือง รวมถึงแผนนโยบายการ บริหารจัดการน้ำของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การเสนอแนะแนว ทางการแก้ปัญหาและสร้างการมีส่วนร่วมร่วมกัน
เมืองปาดังเบซาร์ จ.สงขลา ทีมปาดังเบซาร์ นำทีมโดยกลุ่มเยาวชน ทำงานร่วมกับเทศบาลปาดังเบซาร์เป็น เมืองชายแดนที่มีความสำคัญเนื่องจากเป็น ศูนย์กลางโลจิสติกส์และอยู่เชื่อมต่อกับ	ปาดังเบซาร์ตั้งอยู่ในอำเภอสะเดาซึ่งได้ถูกกำหนดไว้ให้เป็นเขตเศรษฐกิจ พิเศษและกำลังประสบปัญหาด้านการขนส่งทางบกที่เพิ่มขึ้น รวมถึงการ เคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติที่ไร้การควบคุมนำไปสู่ความท้าทายทางสังคม มากมาย อีกทั้งยังนำไปสู่การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 อีกด้วย ปาดังเบซาร์จึงเน้นการประเมินความเปราะบางของกลุ่มคนที่แตกต่างกัน

Funded by
the European Union

ทีมและพื้นที่ศึกษา	ประเด็นหลักในการศึกษาการประเมินความเปราะบาง
มาเลเซีย	ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยติดเตียง เด็กและผู้ปกครอง จากการพัฒนาเมืองและผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
เมืองล่งจู ต.กำแพง อ.ล่งจู จ.สตูล ทีมล่งจู นำทีมโดยเครือข่ายท้องถิ่นที่ทำงานด้านการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติทำงานร่วมกับกลุ่มชุมชน ตำบลกำแพงเป็นพื้นที่ต้นน้ำที่สำคัญล้อมรอบด้วยแม่น้ำ มีคลองล่งจูและลำคลองต่างๆไหลผ่าน	ตำบลกำแพงประสบปัญหาเกี่ยวกับน้ำบ่อยครั้ง ทั้งปัญหาการขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรงและปัญหาน้ำท่วม อำเภอละงูกำลังกลายเป็นพื้นที่สำคัญในการพัฒนาภาคการท่องเที่ยว เนื่องจากมีเกาะมากมายในทะเลอันดามัน ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและการขยายตัวของเมือง ส่งผลให้ความต้องการใช้น้ำมากขึ้นและเมื่อต้องเผชิญกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะทำให้ปัญหาที่มีอยู่แล้วทวีความรุนแรงมากขึ้น การประเมินความเปราะบางของล่งจูคือศึกษาความแตกต่างและความไม่เท่าเทียมกันของกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้พิการ และกลุ่มอาชีพที่ต่างกัน ในเรื่องภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับน้ำและการเตรียมความพร้อมของเมือง
เมืองโตนดด้วน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ทีมโตนดด้วน ประกอบด้วยตัวแทนองค์กรชุมชน กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มคนพิการทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่น ตำบลโตนดด้วนเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่สำคัญในอำเภอควนขนุน	พัทลุงตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลามีแนวชายฝั่งตามแนวอ่าวไทย ตำบลโตนดด้วนประสบปัญหาด้านน้ำบ่อยครั้ง จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของทะเลน้อยที่เพิ่มขึ้น มีแหล่งน้ำจืดและพื้นที่ชุ่มน้ำขนาดใหญ่ มีความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศที่สำคัญ จึงส่งผลให้เมืองโตนดด้วนมีแนวโน้มต้องเผชิญปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรและภัยพิบัติด้านน้ำเพิ่มมากขึ้น การประเมินความเปราะบางของโตนดด้วนจึงเน้นประเมินความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของกลุ่มชุมชนต่างๆ โดยเฉพาะในภาคการเกษตร ผู้พิการและผู้สูงอายุ โดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับด้านน้ำ
เมืองขอนแก่น จ.ขอนแก่น ทีมเมืองขอนแก่นนำทีมโดยผู้นำกลุ่มเพื่อนคนไร้บ้าน ร่วมกับเจ้าหน้าที่จากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช. ภาคอีสาน) ซึ่งเป็นองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานร่วมกับคนไร้บ้าน และแกนนำชุมชนมิตรภาพและชุมชนศรีฐาน เมืองขอนแก่นเป็นเมืองหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เติบโตอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดด เป็นศูนย์กลางด้านการขนส่งและคมนาคม การแพทย์ การศึกษา ทำให้มีประชากรย้ายเข้ามาอาศัยเป็นจำนวนมากและกำลังมีการพัฒนาระบบขนส่งและโครงสร้างพื้นฐานอีกมากมาย อาทิ รถไฟฟ้าความเร็วสูง รถไฟรางเบา และรถไฟรางคู่	จากการขยายตัวและมีโครงการพัฒนาในพื้นที่อย่างมาก ทั้งที่พื้นที่เมืองมีเพียง 46 ตารางกิโลเมตรและมีชุมชนภายในเทศบาลขอนแก่นที่กระจุกตัวรวมกันถึง 95 ชุมชน มีทั้งชุมชนแออัด/สลัม หรือชุมชนคนจนเมือง ชุมชนคนเมือง ชุมชนกึ่งเมือง ชุมชนบ้านจัดสรร และชุมชนบ้านพักข้าราชการ ชุมชนแออัดที่อยู่ในพื้นที่โครงการพัฒนารถไฟฟ้าความเร็วสูงจะต้องถูกย้ายออกจากพื้นที่ ซึ่งชุมชนมิตรภาพและชุมชนศรีฐานเป็นชุมชนที่ได้รับผลกระทบโดยตรง นอกจากนี้ยังได้รับผลกระทบจากปัญหาน้ำเอ่อท่วมขังยาวนาน โดยเฉพาะผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะยิ่งซ้ำเติมปัญหาเหล่านี้ให้เพิ่มมากขึ้น ทีมขอนแก่นจึงเน้นศึกษาและประเมินความเปราะบางของชุมชนมิตรภาพ ซึ่งเป็นชุมชนแออัดอยู่ในเขตโครงการพัฒนารถไฟฟ้าความเร็วสูงและชุมชนศรีฐานซึ่งเป็นชุมชนกึ่งเมืองที่อยู่นอกพื้นที่โครงการ เพื่อประเมินและเปรียบเทียบความเปราะบางของชุมชนจากการขยายตัวของเมืองและโครงการพัฒนาในพื้นที่เขตเทศบาลขอนแก่น
เมืองบ้านไผ่ จ.ขอนแก่น ทีมเมืองบ้านไผ่ประกอบด้วยสมาชิก	เนื่องจากทั้ง 4 ชุมชนตั้งอยู่ในพื้นที่ของการรถไฟแห่งประเทศไทย และชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย อีกทั้งยังมักประสบปัญหาน้ำท่วม

Funded by
the European Union

พื้นที่ศึกษา	ประเด็นหลักในการศึกษาการประเมินความเปราะบาง
จากกลุ่มสหกรณ์เคหสถาน 4 ชุมชนเมือง ฝั พื้นที่ศึกษา 4 ชุมชน ได้แก่ ชุมชน ขน มจีน 2000 ชุมชนฝัเก่า ชุมชน มิตรภาพขอย 4 และชุมชนสุนามัย ซึ่ง เดิมเป็นพื้นที่รกร้างว่างเปล่า และเป็นที่ดิน ของการรถไฟ แต่เมื่อมีความเจริญเพิ่มมาก ขึ้นผู้คนจึงเข้ามาอยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น	เนื่องจากเป็นพื้นที่ลุ่มต่ำ ดังเช่น เหตุการณ์พายุโพดุลที่พัดเข้าเมื่อปี 2562 และในปีเดียวกันนี้เมืองบ้านฝัต้องประสบปัญหาทั้งภัยแล้งและน้ำท่วมหนัก การประเมินความเปราะบางของเมืองบ้านฝันั้นมุ่งเน้นที่ 4 ชุมชนที่อยู่ใน กลุ่มสหกรณ์เคหสถาน ซึ่งเป็นกลุ่มคนจนเมือง กลุ่มผู้มีรายได้น้อย กลุ่มผู้พิการ กลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มสตรี โดยศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบและความสามารถในการรับมือต่อภัยพิบัติ โดยเน้นศึกษาความเปราะบางด้านสังคมและเศรษฐกิจที่ ส่งผลทำให้เกิดความเปราะบางดังกล่าว
เมืองหนองสำโรง จ.อุดรธานี ทีมหนองสำโรง นำทีมโดยศูนย์ส่งเสริม สังคมและสิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำโขง เป็นการ ทำงานร่วมของนักวิชาการ องค์กรชุมชน และข้าราชการท้องถิ่น พื้นที่ศึกษาคือชุมชนไทยสมุทร ซึ่งอยู่ ในเทศบาลเมืองหนองสำโรงและมีอาณา เขตติดกับเทศบาลนครอุดรธานี และมัก ประสบน้ำท่วมซ้ำซากทุกปี	การขยายตัวของเมืองอุดรธานีส่งผลให้เมืองหนองสำโรงมีการพัฒนาอย่าง รวดเร็วตามไปด้วย อีกทั้งเป็นเมืองปลายน้ำที่เป็นแหล่งรองรับน้ำ เพื่อระบาย น้ำและป้องกันอุทกภัยที่จะเกิดขึ้นกับเมืองอุดรธานีซึ่งเป็นศูนย์กลางด้าน เศรษฐกิจจึงทำให้เมืองหนองสำโรงประสบน้ำท่วมขังอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้จาก การเปลี่ยนแปลงเมืองที่เกิดขึ้น เช่น การลดลงของพื้นที่ชุ่มน้ำ การ เปลี่ยนแปลงทางน้ำและพื้นที่เกษตรกรรมหายไป ผนวกกับรูปแบบปริมาณ น้ำฝนที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้ปัญหาต่างๆ วิกฤตการณ์รุนแรงมากขึ้นและถือ เป็นความท้าทายด้านการบริหารจัดการน้ำที่เมืองกำลังเผชิญอีกด้วย การประเมินความเปราะบางของหนองสำโรงจึงเน้นการศึกษาความ เปราะบางของกลุ่มชุมชนต่างๆ ต่อภัยด้านน้ำที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาเมือง และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
เมืองสามพร้าว อ.เมือง จ.อุดรธานี ทีมสามพร้าว นำทีมโดยศูนย์ข้อมูล สิทธิมนุษยชนและสันติภาพอีสาน ซึ่งเป็น องค์กรภาคประชาสังคมที่มีส่วนร่วมและ ให้อำนาจแก่ชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริม สิทธิและความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม โดยทำงานร่วมกับนักวิชาการอิสระ ตำบลสามพร้าวกำลังกลายเป็นเมือง อย่างรวดเร็ว เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการ จัดตั้งวิทยาเขตใหม่ของมหาวิทยาลัยราช ภัฏอุดรธานี และหน่วยงานราชการอีก หลายแห่ง	การขยายตัวอย่างรวดเร็วของตำบลสามพร้าวได้รับอิทธิพลจากการย้าย วิทยาเขตของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีและหน่วยงานราชการหลายแห่ง เข้ามาตั้งในพื้นที่เพื่อรองรับการเติบโตและการขยายตัวของเมืองอุดรธานี ทำ ให้พื้นที่ชนบท พื้นที่เกษตรกรรม และพื้นที่ชุ่มน้ำในสามพร้าวถูกเปลี่ยนไป การเปลี่ยนแปลงเมืองที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยไม่ได้มีการวางแผนการใช้ ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสมและไม่คำนึงถึงประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะด้านน้ำ ประกอบกับต้องเผชิญกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศจะทำให้เป็นความท้าทายในการบริหารจัดการเมืองอย่างมาก การประเมินความเปราะบางของเมืองสามพร้าวจึงมุ่งเน้นศึกษาผลกระทบ จากการขยายตัวของเมืองและประเมินความเปราะบางของกลุ่มชุมชนต่างๆ ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
เมืองสระใคร จ.หนองคาย ทีมเมืองสระใคร นำทีมโดยผู้นำกลุ่ม อนุรักษ์ป่าโคกสำเหร่ไชยา ร่วมกับสมาชิก องค์กรบริหารตำบลสระใคร ตำบลสระใครถูกกำหนดให้เป็นเขต เศรษฐกิจพิเศษหนองคาย เนื่องจากมี ความพร้อมด้านการคมนาคมขนส่ง และ อยู่ติดกับถนนมิตรภาพและมีทางรถไฟผ่าน	เนื่องจากป่าชุมชนโคกสำเหร่ไชยา เป็นป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์และเคย อยู่ภายใต้การดูแลของชุมชนโดยรอบ แต่ในปีพ.ศ. 2558 ได้มีประกาศของ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช) ให้ป่าดังกล่าวเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ และโอนกรรมสิทธิ์เป็นของสำนักงานธนารักษ์ จังหวัดหนองคาย ในขณะที่ ชุมชน 12 ชุมชนที่อยู่บริเวณโดยรอบและเคยได้รับประโยชน์จากป่าไม่เห็น ด้วยและป่าเริ่มถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง การประเมินความเปราะบางของเมืองสระใครนี้จึงเน้นศึกษาความไม่เท่า เทียมกันทางสังคม ศึกษาความเปราะบางจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

Funded by
the European Union

ทีมและพื้นที่ศึกษา	ประเด็นหลักในการศึกษาการประเมินความเปราะบาง
แต่ปัจจุบันการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษได้ถูกชะลอ เนื่องจากไม่มีเอกชนสนใจเข้ามาลงทุน	รวมถึงมุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาอุตสาหกรรมและการรักษาผืนป่า
เมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ทีมหนองคาย นำทีมโดยประธานสหกรณ์มิตรภาพมั่นคงหนองคาย ประกอบด้วยผู้แทนชุมชนท้องถิ่นและกลุ่มสตรีชุมชนมียี่ เมืองหนองคายเป็นประตูสู่อาเซียนและติดต่อกับนครเวียงจันทน์ ประเทศลาว	หนองคายเป็นเมืองชายแดนที่มีความสำคัญ เป็นพื้นที่ที่มียุทธศาสตร์ด้านการขนส่ง การท่องเที่ยว และอยู่บนเส้นทางสู่ประเทศจีน จึงมีการสร้างเส้นทางรถไฟทั้งรถไฟทางคู่และรถไฟความเร็วสูงเพื่อเชื่อมโยงกัน จากการเติบโตของเมืองและเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น หน่วยงานองค์กรและชุมชนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีการเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหาของเมืองที่จะเกิดขึ้น ทั้งในเรื่องน้ำ และปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและท้าทายมากขึ้น การประเมินความเปราะบางของหนองคายคือเพื่อให้เข้าใจการกลายเป็นเมืองมากขึ้น และทำให้เกิดความเปราะบางต่อสภาพภูมิอากาศเพิ่มขึ้นอย่างไร รวมถึงความไม่เท่าเทียมกันของกลุ่มชุมชนต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีรายได้น้อยและคนจนในเมือง นำไปสู่ฐานข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในการจัดการปัญหาเมืองที่มีความซับซ้อน โดยคำนึงถึงเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความเปราะบางทางสังคมและความไม่เท่าเทียมกันด้วย

จัดทำเอกสารวิชาการและประชาสัมพันธ์โครงการ

- จัดทำเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีอำนาจตัดสินใจระดับนโยบาย

เอกสาร “การดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบาย” ได้วิเคราะห์และระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักด้านแผนนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ ขององค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในประเทศไทย ระดับชาติและท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมของโครงการสอดคล้องกับนโยบาย มุ่งเน้นให้เกิดการขับเคลื่อนโดยชุมชน โดยการสร้างและประสานความร่วมมือกับผู้มีส่วนอำนาจในการตัดสินใจและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนในพื้นที่ เพื่อนำองค์ความรู้เข้าสู่การกำหนดนโยบายสู่กระบวนการวางแผนของท้องถิ่นต่อไป และให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยมีทั้งฉบับเต็มและฉบับโปสเตอร์ ดังนี้

http://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS_Comply-Policy-1.pdf

http://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS_Comply-Policy-2.pdf

- จัดทำสื่อเอกสารเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เอกสาร “รู้ทันการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” ได้จัดทำขึ้นสำหรับภาคประชาสังคม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระดับท้องถิ่น และผู้ที่สนใจทั่วไปได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลด้านอากาศเพิ่มมากขึ้น เน้นการอธิบายข้อมูลเชิง “วิทยาศาสตร์” ให้เป็นภาษาพื้นฐานที่เข้าใจได้ง่าย รวมถึงความหมายของศัพท์และข้อมูลด้านอากาศที่จำเป็น สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการระดับท้องถิ่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น

<http://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Climate-Information.pdf>

- จัดทำคู่มือในการประเมินความเปราะบางของชุมชนเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เนื่องจากโครงการ SUCCESS เน้นและให้ความสำคัญกับ “ความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในบริบทเมือง” เพื่อให้สามารถปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการวางแผนแก้ปัญหาในระดับชุมชนและท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยและใช้เป็นตัวอย่างหรือกรณีศึกษาเพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับนโยบาย ท้องถิ่น จังหวัด และระดับชาติ ทางโครงการจึงได้จัดทำ “คู่มือการวิเคราะห์ความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

Funded by
the European Union

ในบริบทเมือง” ขึ้น สำหรับภาคประชาสังคมหรือผู้ที่สนใจได้มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการ เครื่องมือ และตัวชี้วัดการวิเคราะห์ความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนในบริบทเมืองโดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม

http://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS_Vulnerability-Analysis-Handbook.pdf

- **จัดทำจดหมายข่าว เพื่อเผยแพร่ข่าวสารความคืบหน้าของกิจกรรมต่างๆ ภายใต้โครงการ**

โดยในปีที่ 2 นี้ทางโครงการได้จัดทำจดหมายข่าว ฉบับที่ 3 ประจำเดือนพฤศจิกายน 2563 – เมษายน 2564 และจดหมายข่าวฉบับที่ 4 ประจำเดือนพฤษภาคม – ตุลาคม 2564 โดยได้นำเสนอสถานการณ์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในช่วงที่ผ่านมา รวมถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 กับการดำเนินโครงการและนำเสนอกิจกรรมต่างๆ ภายใต้โครงการ โดยได้ทำการเผยแพร่ไปยังเครือข่ายทั้งภาคใต้และภาคอีสาน ประกอบไปด้วยภาคประชาสังคม ภาครัฐ ภาควิชาการฯ ทั้งนี้เครือข่ายต่างๆ ยังนำจดหมายไปประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก เป็นต้น

<http://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/newsletters/success-newsletter-issue3.pdf>

<http://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/newsletters/success-newsletter-issue4.pdf>

- **บทความด้านการเตรียมความพร้อมของเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เขียนโดยดร.ผกามาต ถิ่นพังงา ดังนี้**

- o Resilience to what and for whom? Is it inclusive and equitable resilience?

<https://www.tcijthai.com/news/4/2021/article/11602>

- o “Ten years since the 2011 flood disaster and the inconvenient truth of climate change, urbanisation, and water crises is still ignored”

<https://www.tcijthai.com/news/9/2021/article/11932>

- o “The challenge of water management in Thailand: Facing uncomfortable truths climate change, urbanisation and water crises”

<https://www.policyforum.net/the-challenge-of-water-management-in-thailand/>

- **จัดทำสื่อการนำเสนอความรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ**

ไฟล์นำเสนอที่จัดทำขึ้นนี้ เพื่อให้ทีมประเมินความเปราะบางมีความเข้าใจและสามารถประเมินความเปราะบางของชุมชนเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ได้ง่ายขึ้น ทั้งยังเป็นกรอบแนวคิดและแนวทางในการการประเมินความเปราะบางฯ และช่วยพัฒนาทักษะในการวิเคราะห์พื้นที่ได้อย่างรอบคอบ คลอบคลุมทุกมิติ และครอบคลุมทุก องค์ประกอบของเมืองอีกด้วย

- o “ความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คืออะไร?” โดยให้ความรู้เกี่ยวกับความหมายของการประเมินความเปราะบางทั้งตามหลักสากล และความหมายภายใต้โครงการที่เข้าใจง่าย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และมีการยกตัวอย่างให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

http://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS_Fragility-1.pdf

- o “ความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ วัดอย่างไร?” นำเสนอนิยามของความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภายใต้บริบทของโครงการ รวมถึงกระบวนการในการประเมินความเปราะบางอย่างละเอียด

http://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS_Fragility-2.pdf

Funded by
the European Union

○ “เครื่องมือและตัวชี้วัด ใช้ในการประเมินความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” โดยให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือและตัวชี้วัด ได้แก่ กรอบแนวคิดการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน กรอบแนวคิดการเตรียมความพร้อมของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และแบบประเมินความพร้อมด้วยตนเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจัดการภัยพิบัติ

http://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS_Fragility-3.pdf

○ “การวิเคราะห์สภาพอากาศที่ผ่านมา จังหวัดสงขลา พัทลุง และสตูล” เป็นการนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลด้านอากาศ เพื่อให้เห็นแนวโน้มของสภาพอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงในช่วง 30 ปีย้อนหลังให้เห็นว่า แนวโน้มของสภาพอากาศจะเป็นอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลสภาพอากาศอ้างอิงของแต่ละพื้นที่

<http://www.tei.or.th/thaicityclimate/success/documents/SUCCESS-Climate-analysis.pdf>

การบริหารจัดการโครงการ

การบริหารจัดการโครงการ มีการแลกเปลี่ยนและสะท้อนผลการเรียนรู้จากการดำเนินงานในปีที่ 1 และ 2 โดย TEI, CSNM และ SCF ได้รับคำแนะนำและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานของโครงการในอีก 4 ปีข้างหน้า เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนไปสู่การปรับเปลี่ยนด้านนโยบายจากการมีส่วนร่วมของชุมชนได้อย่างแท้จริง จากคณะกรรมการที่ปรึกษาระดับชาติ ประกอบด้วย ดร.จำเนียร วรรัตนชัยพันธ์, ศ.สุรัชย์ หวันแก้ว และผศ.ดร.ยรรยงค์ อินทร์ม่วง

การขับเคลื่อนการศึกษาการประเมินความเปราะบางของชุมชนเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 12 ทีม ทาง TEI SCF และ CSNM ได้ติดตามการดำเนินงานของทีมประเมินอย่างต่อเนื่องผ่านการประชุมออนไลน์ ทั้งประชุมร่วมกับแต่ละทีม แต่ละภูมิภาค และประชุมรวมกันทั้ง 2 ภูมิภาค รวมจำนวน 30 ครั้ง เพื่อร่วมทบทวนทำความเข้าใจ หรือแนวทางในการดำเนินกิจกรรมตามข้อเสนอโครงการ แลกเปลี่ยนการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคที่พบระหว่างการดำเนินงาน และเรียนรู้ร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ทาง TEI CSNM ยังได้ประชุมร่วมกับทีมวิชาการ TF: Technical Facilitator เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนมุมมองของการประเมินความเปราะบางของชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้มีความสอดคล้องและครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และที่สำคัญยังได้ร่วมกันวางแผนปรับรูปแบบการทำงานและการจัดประชุมรวมถึงการปรับบทบาทของทีมงานให้สอดคล้องและสามารถขับเคลื่อนการทำงานได้ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 ซึ่งถือว่าเป็นความท้าทายอย่างหนึ่งของโครงการ

SUCCESS เป็นโครงการ 5 ปี (พฤศจิกายน 2562-ตุลาคม 2567) ได้รับทุนจากสหภาพยุโรป เพื่อให้ชุมชนเมืองปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยใช้องค์ความรู้และพื้นที่เวทีกลาง สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขับเคลื่อนไปสู่การเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบาย โครงการ SUCCESS ต้องการให้ภาคประชาสังคมและทุกคนเข้ามาร่วมเพื่อทำให้การพัฒนาเมือง การเตรียมและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เตรียมความพร้อมและจัดการกับภัยพิบัติด้านน้ำดื่มมากยิ่งขึ้นและทั่วถึงคนทุกระดับชั้นด้วยความเท่าเทียมกันอย่างเป็นธรรม

สามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

1. www.tei.or.th/thaicityclimate/success.html
2. <https://www.facebook.com/UrbanClimateResilienceThailand/>
3. successprojectinfo@gmail.com